

פנקס העיתונאים

שגרה להפרדה בין עובדות לבין תחושות.

1. זהו מצב, סיפור או דילמה למטרות דיון.
2. בקשו מן התלמידים לזהות את העובדות ואת האירועים של הסיטואציה. בעת שהתלמידים מציינים מהם, שאלו אם מדובר בעובדות ברורות, או אם הם זקוקים למידע נוסף אודותיהן.
3. לאחר מכן, בקשו מן התלמידים לציין מהן המחשבות והתחושות של הדמויות/המשתתפים המעורבים בסיפור. בעת שהתלמידים מציינים מהן, שאלו אם מדובר בעובדות ברורות, או אם הם זקוקים למידע נוסף אודותיהן.
4. לאחר הדיון, בקשו מהם לשפוט את המצב כמיטב יכולתם, על בסיס המידע הזמין.

המטרה: איזה סוג חשיבה מעודדת שגרה זו?

שגרה זו נוגעת לאבחנה בין עובדות לבין מחשבות ושיפוטיות. היא מסייעת להשליט סדר ברעיונות וברגשות, על מנת שניתן יהיה לבחון מצבים שבהם עצם ההגינות עומד בסכנה. היא מקדמת את האבחנה הדקה בין מידע לבין נקודת מבט, וזאת במטרה להבהיר ולאפשר שיפוט באופן טנטטיבי.

יישום: מתי והיכן ניתן להשתמש בכך?

התלמידים יכולים להשתמש בפנקס העיתונאים במספר מצבים. לדוגמה, בעת דיון בדילמות מוסריות, בין אם דמויות או אמיתיות, נושאים הלקוחים מן ההיסטוריה, הספרות או המדע; לאחר קריאת פרק או צפייה בסרטון או במופע; או בעת חשיבה אודות אירועים ממשיים הלקוחים מחייהם בפועל, וכד'. שגרה זו יעילה בעיקר כ"חקירת ביניים", לאחר שכבר נחשף מידע מסוים אודות מצב נתון. ייתכן שהעניינים הופכים מורכבים יותר, או שמתגלעים חילוקי דעות. ייתכן שדעות נתפסות כעובדות, או שהדברים הופכים "בעייתיים". השתמשו בשגרה כדי להתעמק בסוגיה, או כדי להבהיר מחשבות אודותיה, או אפילו כדי להבהיר מהי הבעיה.

השקה: מהן כמה עצות אפשריות להפעלה של השגרה ולישימוש בה?

מומלץ להציג את השגרה הזו בפני הכיתה כולה. בהמשך, התלמידים יוכלו לעבוד בנפרד או בקבוצות קטנות, תוך שימוש בגיליון התיעוד שבדף הבא. התלמידים מתבקשים לדמיין כי הם עיתונאים, על מנת שיוכלו להבחין בין עובדות של אירוע או נושא נתון, לבין המחשבות והרגשות של הדמויות המעורבות. עמדתו של העיתונאי מסייעת לתלמידים להבהיר סוגיות ונקודות מחלוקת והסכמה, על ידי כך שהיא מאפשרת להם להתרחק מעמדתם שלהם או מן ההבנה הראשונית של המצב הנתון. שרטטו תרשים רשת של 4X4.

לאורך החלק העליון כתבו "ברור" ו"מצריך בדיקה". לאורך הצד כתבו "עובדות ואירועים" וכן "מחשבות ורגשות". רשמו את התגובות בחלק המתאים של התרשים. הקפידו שהילדים ידברו אודות הדמויות ולא אודות המחשבות או הרגשות שלהם. עם השלמת הפנקס, השגרה מבקשת מן הילדים לשפוט באופן מושכל.

פותח על ידי Project Zero, מרכז מחקר
בבית הספר לחינוך של אוניברסיטת הרווארד

מרדכי נרקיס 11, ירושלים 9246115
טלפון. 02-6436881
office@brancoweiss.org.il
www.brancoweiss.org.il

ברנקו וייס
חינוך. חשיבה. יוזמה

פנקס העיתונאים, המשך

צריך להיבדק	ברור	
		עובדות ואירועים (מה קרה?)
		מחשבות והרגשות (איך הדמויות חושבות ומרגישות לגבי זה?)

למיטב שיפוטי: